

2021 m. SPALIO 23 d.,
ŠEŠTADIENIS

NR. 80 (10011)
KAINA 0,5 €

9 771392 442020

Įkurtas 1946 m. gruodžio 21 d.
ISSN 1392-4427

www.gargzdai.lt

Bangá

Klaipėdos rajono laikraštis

DĖMESIO! Žaliąsias atliekas draudžiama mesti į komunalinių atliekų konteinerius. Jas vežti į Ažuolo g. 54, Vėžaičiai. Priėmimas nemokamas. Išsamią informaciją rasite www.gargzdusvara.eu

Gargždiškis skulptorius A. Bosas sukūrė atminimo lentą tėvui Ambraziejui

9 p.

A. VALAIČIO nuotr.

Gargždiškio skulptoriaus Algirdo Boso kūryba įvairialypė, jis lieja ir kaldina medalius, monetas, drožia ir kala skulptūras, memorialines lentas, dekoratyvinius pano ir kita. A. Bosas intensyviai kuria ir koronaviruso pandemijos metu, tik labiausiai jaudinasi dėl to, kad kūriniai laiku būtų išlieti pagal užsakovo grafiką. Mat ir kūrybinėse dirbtuvėse, liejyklose dėl pandemijos ribojimų ir susikaupusių darbų veikla vyksta ne taip spėriai kaip norėtusi. Tačiau dėl naujaušo savo kūrinio – memorialinės lentos tėvui Ambraziejui – skulptorius jau ramus: viskas padaryta laiku, atminimo lenta jau atiduota Kretingos pranciškonams. Spalio 30 d. Kretingoje vyks didžiulė iškilmė, skirta mokslininko, botaniko, pedagogo, lietuvių kultūrinio sąjūdžio dalyvio, žemaičių raštijos veikėjo ir mokslo terminų kūrėjo, kunigo pranciškono Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos metų uždarymui.

Kaleidoskopas

COVID-19. Nuo koronaviruso pandemijos pradžios Klaipėdos rajone fiksuoti 7 959 atvejai ir 72 mirtys. Pasveiko 6 821, šiuo metu serga 928. Naujų atvejų rajone 100 tūkst. gyventojų per 14 dienu 1 823 (Lietuvoje – 1 247).

PRIEDAI. Trijų geriausių senjorų vakcinacijos rodiklius pasiekusių šalies savivaldybių sveikatos priežiūros specialistams bus skiriami iki pusės vidutinės algos dydžio siekiantys priedai. Tokia Sveikatos apsaugos ministerijos inicijuota skatinamoji priemonė startavo spalio 11 d. ir tęsis iki gruodžio 1 d.

Atodangos

Gargždiškis skulptorius A. Bosas sukūrė atminimo lentą tėvui Ambraziejui

Gargždiškis skulptorius A. Bosas savo dirbtuvėse yra sukūręs ne vieną įsimintiną kūrinį, skirtą žymiesiems Lietuvos istorijos įvykiams ir išskilioms asmenybėms.

Gargždiškis menininkas Algirdas Bosas, savo kūrinuose įamžinęs ne vieną istorinį įvykį, asmenybę, kūrybinį pėdsaką taip pat paliks šiais metais minint Lietuvos Seimo paskelbtus kunigo pranciškono Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos metus. Įamžinant iškilios asmenybės atminimą bei užbaigiant J. A. Pabrėžos 250-ųjų gimimo metinių minėjimo metus A. Bosas sukūrė atminimo lentą, kuri spalio 30 d. Kretingoje, Viešpaties Apreiškimo Svč. Mergelei Marijai bažnyčioje, bus iškilmingai pašventinta.

Atspindi iškilią asmenybę

2021 m. minimos mokslininko, botaniko, pedagogo, lietuvių kultūrinio sąjūdžio dalyvio, žemaičių raštijos veikėjo ir mokslo terminų kūrėjo, bibliofilo, kunigo pranciškono J. A. Pabrėžos 250 metų gimimo metinės. J. A. Pabrėža paliko ryškų pėdsaką Lietuvos moksle – išleido pirmąjį lietuvišką geografijos vadovėlį, sukūrė ir pagrindė botanikos mokslo terminiją, sukūrė žemaičių kalbos gramatiką ir rašto sistemą, normino žemaičių tarmes ir kūrė bendrinę rašomąją žemaičių kalbą, išleido dvasinės literatūros ir pamokslų rinkinių, parašė medicinos veikalų, reikšmingai prisidėdamas prie Lietuvos mokslo raidos, švietimo ir dvasinės kultūros puoselėjimo bei jo palikimo dabarties ir ateities kartoms.

Skulptoriui A. Bosui kūry-

binė patirtis šiais metais įamžinant J. A. Pabrėžos neeilinę asmenybę jau nėra pirmoji. 1993 m. skverelyje priešais Kretingos pranciškonų vienuolyną ir bažnyčią buvo pastatytas jo ir architekto S. Manomaičio bronzinis paminklas, bylojantis apie kretingiškių meilę ir dėkingumą tėvui Ambraziejui.

Tėvas Ambraziejus visą gyvenimą stengėsi praktikuoti romumo ir mandagumo dorybes: būti ramus, ypač kalbose, susilaikyti nuo staigių žodžių, nevertoti niekinamų žodžių, su visais, o ypač su priešais būti meilus ir geras, klausydamas išpažinčių ir didžiausiems nusidėjėliams būti malonus ir elgtis su jais, kaip norėtų, kad su juo būtų elgiamasi jų padėtyje, ir su jais kalbėti vien tik švelniai.

„Tėvas Ambraziejus, daug reikšmingų darbų nuveikęs tiek dvasiniame, tiek pasaulietiniame gyvenime, pasižymėjo ypatingu kuklumu. Tad mano sukurta atminimo lenta – nedidelė, tačiau tam tikrais simboliais atspindinti prasmingą J. A. Pabrėžos veiklą. Tėvas Ambraziejus nemėgo fotografuotis, tad kuriant iškilų medalį su jo atvaizdu teko padaryti pagal savo įsivaizdavimą. Medalis atlietas atskirai, auksine patina patinuotas, pritvirtintas prie lentos reljefo. Lentoje akcentuotas augalinis motyvas, o tai svarbus ženklas Tėvo Ambraziejaus veikloje. Lentoje iškalti J. A. Pabrėžos žodžiai“, – apie memorialinę lentą „Bangai“ pasakojo skulptorius A. Bosas.

Pasižymėjo ypatingu kuklumu

Istrikė Jolanta Klietkutė rašydama apie J. A. Pabrėžos asmenybę yra atkreipusi dėmesį, kad Tėvas Ambraziejus visuomet stengėsi prisiminti, jog yra nuolatiniame Dievo akivaizdoje, tad

įstojęs į vienuolyną nusipiešė ir iš augalų suklijavo Dievo Apvaizdos paveikslą, jame įrašęs: „Dievas mato, laikas bėga, mirtis ateina, amžinybė laukia“. Šis paveikslas iki mirties buvo laikomas jo celėje, kad nuolat primintų Dievo akivaizdą.

„Vienas jo artimas pažįstamas kartą paprašęs prisiminimui

fotografijos. Tėvas Ambraziejus padavė jam rožančių ir pasakė: „Visos fotografijos sudyla, nublunka ir tie žmonės yra pamirštami, o šita fotografija niekuomet nesudils ir nebus pamiršta.“ Fotografijos gimimo data laikoma 1839 m. sausio 7 d., kai Prancūzijos mokslų akademijos posėdyje fizikas D. F. Jean Arago pranešė apie savo išradimą – dagerotipiją, o jau 1840 m. vasario mėnesį Vilniuje įvyko pirmoji dagerotipų paroda. Taigi, jeigu žmonių pasakojimas tikras, pažįstamas nuotraukos turėjo prašyti Jurgiui Pabrėžai jau esant labai garbaus amžiaus. Žinant jo kuklumą ir nusižeminimą, labai abejotina, ar tėvas Ambraziejus iš viso būtų sutikęs fotografuotis. Nėra žinių, kad būtų išlikusi bent viena jo nuotrauka. Kretingos muziejuje saugomas tik J. A. Pabrėžos biustas, kurį 1970 m., remdamasis žmonių pasakojimais, sukūrė tautodailininkas Petras Kalenda“, – rašo istorikė J. Klietkutė.

Kretingoje, Viešpaties Apreiškimo Svč. Mergelei Marijai bažnyčioje, šviesuolio, kunigo pranciškono J. A. Pabrėžos atminimui skirta skulptoriaus A. Bosos sukurta memorialinė lenta bus atidengta spalio 30 d. 17.30 val. Ją pašventins J. E. Telšių vyskupas Algirdas Jurevičius.

Iki šiol lankomas tikinčiųjų

Kunigas, pasaulietis pranciškonas J. A. Pabrėža gimė 1771 m. sausio 15 d. Večiuose, Skuodo rajone. Mokėsi Kretingoje, studijavo Vilniuje, baigė Varnių kunigų seminariją. 1816 metais įstojo į Kretingos pranciškonų (bernardinų) vienuolyną kaip pasaulietis pranciškonas (tuomet tretininkas). Vilniaus universitete įgijęs medicinos ir farmakologijos žinių kunigas J. A. Pabrėža nemokamai gydė žmones. Buvo pagarsėjęs pamokslininkas, paliko kelis visiškai spaudai paruoštus savo pamokslų rinkinius. Vyskupo Motiejaus Valančiaus liudijimu, J. A. Pabrėža buvo uolus nuodėmklausys, geras dvasios vadas ir švento gyvenimo žmogus. Mirė 1849 m. lapkričio 11 d. Kretingoje, palaidotas senosiose Kretingos kapinėse. Jose prie centrinio tako esančio jo kapo, XIX a. pabaigoje paženklinto granitiniu kryžiumi, stovi neogotikos stiliaus mūrinė koplyčia, puošta bokšteliais ir subtiliomis angelų skulptūromis. Koplyčia pastatyta XX a. 4 dešimtmetyje tuometinio pranciškonų vienuolyno gvardijono tėvo Augustino Dirvelės, OFM, pastangomis. Tarpukario Lietuvoje buvo parengta beatifikacijos byla dėl kunigo, pranciškono J. A. Pabrėžos paskelbimo palaimintuoju, tačiau iki šiol šis procesas nėra baigtas.

Po tėvo Ambraziejaus mirties ligoniai pradėjo melstis prie jo kapo, prašydami Dievo išgydymo malonės. Kapas-koplytelė iki šių dienų gausiai lankoma tikinčiųjų, o koplytelės viduje negęsta žvakių liepsnos.

**Vilija BUTKUVIENĖ
A. VALAČIO nuotr.**

Dulkes nupūtus

Archyvai – praeitis ateičiai

Archyvų metams skirta paroda „Archyvai – praeitis ateičiai“, nuo metų pradžios jau spėjusi aplankyti nemažai Lietuvos miestų ir miestelių, savo kelionę užbaigia sostinėje, Seimo lankytojų centre (Gedimino pr. 60, Vilnius). Čia ji eksponuojama iki spalio 29 d.

Pirmoje parodos dalyje bus galima išvysti menininkų sukurtą šviesos instaliaciją. Joje akcentuojama tautos dokumentinio paveldo svarba kuriant asmeninius ir kolektyvinius prisiminimus bei archyvų vaidmuo įprasminant praeitį ir fiksuojant dabartį ateities kartoms.

Antroji parodos dalis skirta archyvų raidai ir unikalumui atskleisti. Čia rasime atsakymus į klausimus, kodėl valstybės archyvų yra būtent devyni, kokią savo šeimos, šalies ar vietovės informaciją galima rasti kiekviename iš jų ir kokias dar, be dokumentų saugojimo, funkcijas atlieka valstybės archyvai.

Vienas iš parodos eksponatų – raportų knyga „Vytauto Didžiojo garbei“, įtraukta į UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ Lietuvos nacionalinį registrą. Lietuvos centriname valstybės archyve saugoma knyga pasakoja Lietuvos 1930 metų istoriją. Tais metais Kaune buvo įkurtas Vytauto Didžiojo komitetas, o jo garbės pirmininku tapo prezidentas Antanas Smetona. Komiteto nariams kilo sumanymas vežti per Lietuvą Vytauto Didžiojo paveikslą ir raportų knyga „Vytauto Didžiojo garbei“, siekiant pagerbti Vytautą Didįjį ir dar kartą priminti Vilniaus krašto klausimą. Žygis pradėtas Kaune 1930 m. liepos 15 dieną, minint Žalgirio mūšio 520-ąsias metines. Paveikslas ir knyga, aplankę beveik visus didesnius Lietuvos miestus ir miestelius, rugsėjo 7 d. grįžo į Kauną. Raportų knyga buvo iškilmingai sutinkama kiekvienoje sustojimo vietoje. Joje pasirašė ir įstaigų, organizacijų, draugijų antspaудus sudėjo Vytauto Didžiojo komiteto skyrių, miestų, miestelių ir kaimų vietos valdžios, švietimo įstaigų, teismų, policijos nuovadų, visuomeninių, politinių ir katalikiškų organizacijų, tautinių mažumų atstovai, bankų tarnautojai, kunigai, šauliai, savanoriai, kariškiai, ugniagesiai ir kiti veikėjai.

Lietuvos valstybės istorijos archyvas parodoje eksponuoja Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Vyriausiojo Tribunolo nuosprendžių aktų knygą, kuri buvo pildoma 1741 m. balandžio 22 d.–1741 m. rugsėjo 2 d. Per vos daugiau nei keturis mėnesius užpildytą knygą sudaro net 3 233 lapai.

Kiekvieną penktadienį 14 val. esate laukiami ir parodos ekskursijose. Jų metu iš pirmų lūpų galėsite išgirsti pasakojimą apie archyvų aktualijas ir ateities perspektyvas, archyvarų darbo „užkulius“ ir šios profesijos specifiką.

Parodą apžiūrėti galima iki spalio 29 d. pirmadienį 8–17 val., antradienį–ketvirtadienį 8–19 val., penktadienį 8–15.45 val.

Į parodos ekskursijas būtina išankstinė registracija el. paštu ekskursijos@archyvai.lt.

Parodos lankytojų bus prašoma pateikti galimybių pasą.